

न०ब० । ४अपकारम्युत्वे लि० । पृथ्येतालतायां स्त्री ।

अविभुत् लि० न विभुत्तः नष्टः । अविनष्टे “अविभुत्तब्रह्म-
चर्यः सवर्णां स्त्रियसुहृत्ते” स्मृतिः ।

अविभक्त लि० वि+भज-क्त न०त० । १संख्येविभागरहिते २द्रव्ये-
३तत्स्वामिनि च । “अविभक्तं स्यावरं यत् सर्वेषामेव तद्भ-
वेदिति” “अविभक्ता विभक्ता वा सपिण्डाः स्यावरे समाः”
इति च स्मृतिः । ४अभिन्ने एकभावापन्ने ऽर्धे ५अव्याहृते
अधिष्ठानतया ६सर्व्वत्वात्सूते वाधाम्युत्पत्तेन स्वस्मिन्
७वर्त्तमाने च ।

अविभावित लि० न विभावितः । २अलक्षिते ३अचिन्तिते
साक्षिप्रभृतिप्रमाणादिना ३स्वकीयत्वेनातुल्लाविते स्वरूपेण
४अज्ञापिते च ।

अविमुक्त लि० वि+मुच-क्त न०त० । १सुक्तभिन्ने । “न
विमुक्तं शिवाभ्यां यदविमुक्तं ततो विदुः” इत्युक्तलक्षणे
२काशीक्षेत्रे न० । ३मूर्द्धचिबुकान्तरालस्थाने च । “यएषो-
ऽनन्तोऽव्यक्त आत्मा सोऽविमुक्तो प्रतिष्ठितः” इति जावा०उ० ।
“आसनन्ति चैनमस्मिन्” शा०सू० । “आसनन्ति चैनं
परमेश्वरमस्मिन् मूर्द्धचिबुकान्तराले” भा० इमामेव श्रुतिं
क्वचित् काशीविषयतया वर्णयन्ति वाक्यशेषे “अविमुक्तः
कस्मिन् प्रतिष्ठित” इति प्रश्ने नासीवरणामध्यस्थितत्वप्रत्य-
भिज्ञानात् । “अपरोक्षवचना देवा इत्युक्तेः असीतिवक्तव्ये
नाशीतिवर्णव्यत्यय इति तेषामाशयः । अविमुक्तत्वेन च
असीवरणयोर्मध्ये गङ्गापश्चिमतटस्थं परितः पञ्चक्रोशात्म-
कम् । तद्विवरणं काशीखण्डेऽनुसन्धेयम् ।

अवियोग यु० अभावे न०त० । १वियोगाभावे विरोधे न०त० ।
२संयोगे । न०ब० । ३वियोगम्युत्पत्ते ४संयुक्ते च ।
वियोगः विच्छेदः संयोगाभावः विभागश्च ।

अवियोगव्रत न० अवियोगार्थं व्रतम् । मार्गशीर्षशुक्लतृतीया
कर्त्तव्ये स्त्रीणां व्रतभेदे “अवैधव्यप्रदं स्त्रीणामवियोगव्रतं
त्विदम् । मार्गशीर्षे सिते पक्षे ज्ञातो शुक्लाम्बरप्रिया ।
वृद्धा चन्द्रं द्वितीयायां नक्तं भुञ्जीत पायसं” मित्युपक्रम्य
कालिकापुराणे दर्शितम् । तद्विधिश्च हेमा० ब्र०ख०
तृतीयाव्रतप्रकरणे उक्तस्तत एवावसेयः ।

अविरण न० विरमणं विनाशः अभावे न०त०वेदे मस्य लुक् ।
विनाशाभावे “सहो बभोऽविरणाय पूर्वीः” ऋ० १, १७४, ८
“अविरणाय अविनाशाय” भा० ।

अविरत न० विरतं विरामः भावे क्त अभावे न०त० । १विरा-
माभावे नैरन्तर्ये । कर्त्तरि क्त न०त० । २विरामम्युत्पत्ते

३सन्तते द्रव्यादौ लि० क्रियाविशेषणत्वे न० । ४कार्याद्-
निष्टत्वे लि० । “अविरतदयिताङ्गासङ्गसञ्चारितेन” माघः ।

अविरति स्त्री विरामो विरतिः भावे क्तिन् अभावे न०त० ।
१निष्टत्वाभावे २विषयादौ-स्थिरचित्ततायाम् ३विरामाभावे
चान०ब० । ४विरामम्युत्पत्ते लि० ।

अविरल लि० न विरलः न०त० । घने, निविद्धे । विर-
लता च विच्छिन्तिः तद्विपरीतं निविद्धत्वं मध्येऽविच्छेदः ।

अविराम यु० अभावे न०त० । १विरामाभावे २विच्छेदाभावे ।
न०ब० । ३विरामेऽम्युत्पत्ते ४सन्तते च लि० “अनिषिधमविरामा
रागिणां सर्व्वरात्म” माघः ।

अविरुद्ध लि० न० त० । १विरुद्धभिन्ने २विरोधम्युत्पत्ते ३एक-
त्वसहावस्थायिनि ४अप्रतिबद्धे च ।

अविरोध यु० विरोधः सहानवस्थानमेकदेशे समावेशो
वा अभावे न०त० । सहानवस्थानाभावे १एकत्वावस्थाने
२एकत्व समावेशे च । “श्रुतिस्मृतिविरोधे च श्रुतिरेव
गरीयसी । अविरोधे तयोः कार्यं स्मार्त्तं वैदिकवत् सदा,
स्मृतिः “सर्वेषामविरोधेन ब्रह्मकर्म समारभे” पुरा०
“शेषं वाऽविरोधात्” कात्या० २।६।३६ । “नाविरोधात्”
कात्या० ५।१।१८ । ३विवादाभावे च ।

अविलक्षण लि० विलक्षणो भेदकधर्माश्रयः विरोधे न०त० ।
१तल्लक्षणे २भेदकधर्माश्रय्ये ।

अविलक्ष्य लि० नास्ति विशेषेण लक्ष्यं व्याजः उद्देश्यं शरव्यं
वा यत्नः । १व्याजम्युत्पत्ते २उद्देश्यम्युत्पत्ते ३शरव्यम्युत्पत्ते
४प्रतिकारम्युत्पत्ते च “अविलक्षणमस्त्वमपरं कतमम्”
किरा० । “अविलक्षणमसत्प्रतिकारम्” मल्लि० ।

अविलम्ब न० अभावे न०त० । १विलम्बाभावे शौघम् ।
न०ब० । २विलम्बम्युत्पत्ते लि० विलम्बश्च कार्योत्पत्ति-
साधककालप्रागभावाः । तच्छून्यः अविलम्बः ।

अविलम्बित लि० वि+लम्बि-क्त न०त० । विलम्बम्युत्पत्ते
१त्वरायुक्ते द्रव्यादौ । क्रियाविशेषणत्वे न० । “अविलम्बितो
द्वितीयः” कात्या० १०, १, ८, ।

अविला स्त्री अव-इलच् । मेघ्याम् १नास्ति विलं यत् ।
२गत्तम्युत्पत्ते लि० । [न०ब० । ३तच्छून्ये लि० ।

अविलास यु० अभावे न०त० । १विलासाभावे २अप्रकाशे
अविवक्षित लि० न विवक्षितः । १वक्तुमनिष्टे २तात्पर्या-
विषयीभूते “बहुत्वमविवक्षितमिति रघु० ।

अविवर लि० नास्ति विवरं छिद्रं यत् । नीरम्ये घने ।
अविवाच्य न० नास्ति विशेषेण वाच्यो मन्वादिः यत् ।